

Sygn. akt: I 1 C 813/16 upr.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny Sekcja d/s rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym
w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Piotr Jędrzejewski
Protokolant:	stażysta Monika Welka

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2016 r. w Gdyni na rozprawie

sprawy z powództwa T. D. (1)

przeciwko (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powoda T. D. (1) kwotę 5.040 zł (pięć tysięcy czterdzieści złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

II. Oddala powództwo w pozostałej części.

III. Zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powoda T. D. (1) kwotę 1.630 zł (jeden tysiąc sześćset trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1.440 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

IV. Zasądza od powoda T. D. (1) na rzecz pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powód T. D. (1) wniósł pozew przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą W., domagając się zapłaty kwoty 8.207,72 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu. W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu 23 września 2010 r. zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia na życie, w listopadzie 2015 r. umowa została rozwiązana, zaś wypłacona kwota nie była kwotą jaka została uiszczona przez powoda jako łączna kwota składek, lecz znacznie mniejszą w ocenie powoda o kwotę 8.207,72 zł. W ocenie pozwanego skoro przez 5 lat dokonał on wpłaty 19.350 z na poczet umowy to taka też kwotę powinien uzyskać z powrotem. Opłata likwidacyjna naliczona przez pozwanego wyniosła 5.040 zł co stanowiło nienależną opłatę.

(pozew - k. 5-6)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości wskazując, że w związku z wygaśnięciem umowy ubezpieczenia na skutek złożenia zlecenia całkowitej wypłaty pozwany dokonał rozliczenia umowy ubezpieczenia zgodnie z jej zapisami i zasadami przyjętymi do jej rozliczenia.

(odpowiedź na pozew – k. 138-141)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 września 2010 r. T. D. (1) zawarł z (...) S.A. z siedzibą w W. umowę (...) z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym (...), potwierdzoną polisą nr (...). Zgodnie z § 44 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia na Życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym o oznaczeniu (OWU), mających zastosowanie do w/w umowy, Towarzystwo pobiera opłatę likwidacyjną od kwot należnych ubezpieczającemu z tytułu wypłaty wartości polisy wskutek wypowiedzenia umowy ubezpieczenia w dniu umorzenia jednostek uczestnictwa dokonanego w celu wypłaty wartości polisy. Zgodnie z pkt. 11 załącznika do OWU opłata likwidacyjna jest pobierana w wysokości 2 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w pierwszym roku polisowym, 2 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w drugim roku polisowym, 1,5 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w trzecim roku polisowym, 1,5 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w czwartym roku polisowym, 1,5 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w piątym roku polisowym, 1,4 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w szóstym roku polisowym.

(niesporne, polisa k.33, OWU z załącznikiem k. 202-216)

W listopadzie 2015 r. powód T. D. (1) wypowiedział umowę i uzyskał od pozwanej wypłatę kwoty 11.142,82 zł tytułem wartości wykupu polisy.

Pismem z dnia 11 grudnia 2015 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty 8.207,72 zł, która zdaniem powoda należała mu się jako kwota różnicy pomiędzy kwotą wpłaconych składek a wypłacona przez pozwanego.

(niesporne)

Pismem z dnia 4 stycznia 2016 r. pozwany poinformował powoda, że w związku z wygaśnięciem umowy Towarzystwo pobrało opłatę likwidacyjną w kwocie 5.040 zł oraz opłatę od wykupu w kwocie 1% aktualnej wartości polisy.

(niesporne, nadto pismo pozwanego z dn. 4.01.2016 k.38)

W czasie obowiązywania umowy ubezpieczenia ze składek wpłaconych przez S. S. pozwany ubezpieczyciel regularnie pobierał opłaty administracyjne, opłaty za zarządzanie oraz opłaty za ryzyko.

(niesporne)

Pozwany sporządził zestawienie kosztów poniesionych w związku z zawarciem i likwidacją umowy ubezpieczenia zawartej z T. D. (2) obejmujące m.in. : prowizje pośrednika w kwocie 3.600 zł za zawarcie umowy ubezpieczenia.

(niesporne, nadto dane dotyczące umowy – k. 163-164)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o w/w dokumenty złożone przez strony, których autentyczność i wiarygodność nie była przez nie kwestionowana, a nadto nie budzą one wątpliwości Sądu co do swej wiarygodności, a zatem brak było podstaw do odmowy dania im wiary. Pozostałe dokumenty złożone w sprawie nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia, gdyż nie wnoszą do sprawy nowych istotnych okoliczności.

W niniejszej sprawie powód domagał się zasądzenia od pozwanego kwoty 8.207,72 zł tytułem różnicy między kwotą wpłaconych w trakcie trwania umowy składek, czyli 19.350 zł, a kwotą wypłaconą przez pozwanego z tytułu likwidacji polisy tj. 11.142,28 zł. Jako podstawę żądania powód wskazał, iż w jego ocenie powinna mu zostać zwrócona kwota składek, nie pomniejszona przez opłatę likwidacyjną ani inne opłaty.

Między stronami bezsporny był fakt zawarcia w/w umowy oraz jej wygaśnięcia wskutek zlecenia przez powoda całkowitej wypłaty środków zgromadzonych przez niego na rachunku prowadzonym w związku z przedmiotową

umową. Poza sporem pozostawało również to, że w związku ze zleceniem całkowitej wypłaty pozwany naliczył i pobrał ze zgromadzonych przez powoda środków szereg opłat, w tym i opłatę likwidacyjną, co do której zasadności uiszczenia których powód się sprzeciwiał. Powód twierdził, że zastosowany przez pozwanego sposób określenia wysokości opłaty likwidacyjnej jest nieskuteczny wobec powoda, bo stanowi on niedozwolone postanowienie umowne, gdyż narusza dobre obyczaje i rażąco krzywdzi powoda, w szczególności z tego względu, że w opłacie tej ujęte są - oprócz faktycznie ponoszonych kosztów likwidacji polisy - również koszty zawarcia umowy.

W ocenie Sądu żądanie strony powodowej było zasadne jedynie w części w jakiej domagał się zasądzenia kwoty równiej opłacie likwidacyjnej potrąconej ze zgromadzonych przez powoda środków.

Na wstępie należy wskazać, iż w ocenie Sądu powód formułując pozew i określając żadaną kwotę jako różnicę pomiędzy kwotą wpłaconych składek a wypłaconą mu kwotą, zapewnienie nie zrozumiał istoty umowy jaka zawarł. Umowa ta miała charakter instrumentu finansowego polegającego na inwestowaniu w fundusz inwestycyjny zależny od koniunktury na pochodnych instrumentach finansowych jak akcje czy obligacje i zależnym od wyceny tych instrumentów. Istota tej umowy było dokonywanie zakupu przez ubezpieczyciela jednostek funduszu inwestycyjnego wycenianych w zależności od osiąganych zysków na dokonywanych inwestycjach. Powoduje to, iż samo żądanie sformułowane w ten sposób, iż powodowi przysługuje wypłata pełnej kwoty wpłaconych składek jest błędne, gdyż inwestowanie w tej umowie polegało na podjęciu ryzyka wzrostu lub spadku wartości kupowanych jednostek uczestnictwa. Powodowało to, iż wypłacie mogła podlegać jedynie wartość polisy wyliczona na podstawie określenia wartości posiadanych jednostek uczestnictwa na dzień wypłaty, czyli wskazana przez pozwanego kwota 16.345,74 zł. Powodowało to, iż Sąd rozważał zasadność potrącenia przez pozwanego opłat określonych w umowie z tej właśnie kwoty, a nie z sumy wpłaconych składek.

W dalszej kolejności Sąd wziął pod rozwagę kwestię skuteczności zastosowanego przez pozwanego sposobu ustalenia wysokości opłaty likwidacyjnej w stosunku do powoda. Wskazać należy, że zgodnie z treścią łączącej strony umowy opłata ta miała być ustalana jako krotność sumy składek za rok umowy i pobierana od kwot należnych ubezpieczającemu z tytułu wypłaty wartości polisy wskutek wypowiedzenia umowy ubezpieczenia w dniu umorzenia jednostek uczestnictwa dokonanego w celu wypłaty wartości polisy. (§ 44 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia na Życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym o oznaczeniu (OWU), mających zastosowanie do w/w umowy). Zgodnie z pkt. 11 załącznika do OWU opłata likwidacyjna jest pobierana w wysokości 2 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w pierwszym roku polisowym, 2 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w drugim roku polisowym, 1,5 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w trzecim roku polisowym, 1,5 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w czwartym roku polisowym, 1,5 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w piątym roku polisowym, 1,4 składek podstawowych należnych za 1 rok polisy w szóstym roku polisowym.

Wskazać również należy, iż podobne postanowienia OWU określające sposób ustalania opłaty likwidacyjnej w podobny sposób Sąd Okręgowy w Warszawie, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – na podstawie art. 385¹ § 1 k.c. - uznał za niedozwolone i zakazał innemu Towarzystwu (...) ich stosowania w obrocie z konsumentami (wyrok z dnia 7 października 2011 r. w sprawie XVII AmC 1704/09). Stosowanie przez pozwanego we wzorcu umowy w postaci Ogólnych Warunków Ubezpieczenia postanowień o podobnej treści jest więc niedozwolone.

Zgodnie z treścią przepisów art. 479⁴³ k.p.c. i art. 479⁴⁵ k.p.c., w postępowaniu w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone prowadzonego przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta (UOKiK). Treść postanowienia wzorca umowy uznana w/w wyrokiem za niedozwoloną została wpisana do przedmiotowego rejestru z dniem 16 października 2012 r. W ocenie Sądu jednakże przyjęta przez Sąd argumentacja wskazująca, iż taki sposób ukształtowania opłaty likwidacyjnej ma charakter klauzuli abuzywnej ma również zastosowania do w taki sposób ukształtowanej opłaty likwidacyjnej jak w niniejszej sprawie.

Powód ma więc prawo żądać od pozwanego zwrotu pobranej przez niego opłaty likwidacyjnej, której wysokość ustalona została według zasad nieskutecznych w stosunku do powoda, zaś zastosowanie zasad wynikających z łączącej strony umowy okazało się niedozwolone.

Przechodząc w dalszej kolejności do zarzutu pozwanego dotyczącego odszkodowawczego charakteru pobranej przez niego opłaty likwidacyjnej oraz podniesionego w związku z tym zarzutu potrącenia z wierzytelnością powoda wierzytelności pozwanego z tytułu szkody poniesionej przez niego w wyniku wcześniejszego wygaśnięcia umowy ubezpieczenia na skutek działań powódki – wskazać należy, iż w ocenie Sądu zarzut ten również jest chybiony. Pozwany podnosił, iż wcześniejsze rozwiązanie umowy przez powoda w związku ze złożonym zleceniem całkowitego wykupu polisy – do czego powód był uprawniona – spowodowało u pozwanego szkodę obejmującą koszty wystawienia polisy, prowizję za wykonane czynności agencyjne w związku z zawarciem umowy, koszty likwidacji polisy oraz utracone korzyści w postaci przyszłych przychodów z opłaty za zarządzanie. Wskazać wobec tego należy, iż nieuzasadnionym jest zdaniem Sądu określanie przez pozwanego mianem szkody poniesionych przez niego kosztów związanych z zawarciem i wykonywaniem umowy ubezpieczenia. Zauważyć należy, iż znaczna część kosztów funkcjonowania pozwanego oraz jego ryzyko były pokrywane przez powoda w czasie trwania umowy ubezpieczenia w ramach szeregu opłat pobieranych przez pozwanego, takich jak opłata wstępna, opłata za zarządzanie, opłata administracyjna czy opłata za ryzyko. Opłaty te winny być przez pozwanego odpowiednio skalkulowane już przy zawarciu umowy ubezpieczenia, tak aby uzyskiwane z nich środki pieniężne pokrywały koszty związane z wykonywaniem umowy ubezpieczenia. Wysokość opłaty likwidacyjnej powinna być natomiast uzależniona jedynie od kosztów, jakie pozwany faktycznie ponosi w związku z wygaśnięciem umowy ubezpieczenia. Za szkodę poniesioną w związku z wygaśnięciem umowy ubezpieczenia z przyczyn leżących po stronie powoda (całkowity wykup środków zgromadzonych na rachunku) nie może być również uznany poniesiony przez pozwanego koszt prowizji wypłaconej agentowi pośredniczącemu przy zawieraniu umowy. Kwestie wzajemnych rozliczeń prowizji między pozwanym a pośrednikiem powinny zostać uregulowane między nimi w taki sposób, aby zabezpieczone zostały interesy obydwu stron, brak jest natomiast jakichkolwiek podstaw do obciążania tymi kosztami powoda i przerzucania na niego ryzyka wynikającego z niezagwarantowania sobie przez pozwanego ubezpieczyciela zwrotu prowizji (lub jej części) od pośrednika. Tytułem odszkodowania związanego z wcześniejszym zakończeniem stosunku umownego przez powoda pozwany nie ma nadto, w ocenie Sądu, prawa określać utraconych korzyści w postaci przyszłych przychodów z opłaty za zarządzanie, które byłyby przez niego pobierane przez spodziewany czas trwania umowy. Wskazać należy, iż skoro po zakończeniu trwania umowy pozwany nie zarządza już jej wykonywaniem i nie wykonuje żadnych czynności, za które należałaby mu się opłata za zarządzanie, to brak jest podstaw do obciążania powoda – konsumenta tymi kosztami. Skoro zaś pozwany określa przyszłe opłaty za zarządzanie mianem utraconych przyszłych korzyści, sugeruje to w ocenie Sądu, iż pozwany pod pojęciem opłat za zarządzanie ukrywa dodatkowy zysk, niezwiązany z rzeczywistymi kosztami zarządzania wykonywaniem umowy ubezpieczenia. Z powyższego wynika, że pozwany ubezpieczyciel przewidział pod postacią opłaty likwidacyjnej swoistego rodzaju sankcję finansową (odstępne, karę umowną) za rezygnację przez powoda – konsumenta z dalszego kontynuowania umowy, która to sankcja w świetle powyższych rozważań nie może zostać uznana za odszkodowanie należne pozwanemu na podstawie art. 471 k.c.

Podsumowując powyższe rozważania Sąd uznał, iż wniesione w niniejszej sprawie żądanie powoda dotyczące zwrotu przez pozwanego pobranej przez niego opłaty likwidacyjnej jest w całości zasadne.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd, na podstawie § 44 OWU i pkt. 11 załącznika do OWU, dotyczących umowy (...) z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym z dnia 23 maja 2007 r., w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 479⁴³ k.p.c. i art. 479⁴⁵ k.p.c., uwzględnił powództwo w części i w pkt. I wyroku zasądził od pozwanego ubezpieczyciela na rzecz powoda kwotę 5.040 zł tytułem zwrotu pobranej przez pozwanego opłaty likwidacyjnej. Ponadto na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. Sąd zasądził również odsetki ustawowe od w/w kwoty od dnia 2 stycznia 2016 r. (tj. od dnia następnego po terminie płatności wskazanym w wezwaniu do zapłaty) do dnia zapłaty.

Nie podzielaając argumentów wskazanych przez powoda w pozwie, co do zasadności żądania zasądzenia pozostałej części kwoty Sąd oddalił powództwo w pozostałej części.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z zasadą rozdzielenia kosztów procesu na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 3 w zw. z § 2 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 490), zasądzając w pkt III wyroku od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.630,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, zaś od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.200 zł.